

Retningslinjer med veileder for uteservering på offentlig grunn i Stavanger kommune

Gode uteserveringer bidrar til økt attraktivitet, liv i byrommene og gode opplevelser for beboere, kunder og besøkende.

En levende by har rom for ulike typer virksomheter og kan bidra til gode hverdagsliv og til å styrke Stavanger som regionmotor, jamfør [kommuneplanens samfunnsdel](#).

Ved å være tett på næringen ønsker Stavanger kommune å hjelpe serveringsstedene til å finne best mulig løsning ut fra det enkelte stedets beliggenhet og forutsetninger.

Følgende planer ligger til grunn for retningslinjene og veilederen

- [Kommuneplanens samfunnsdel](#)
- [Klima og miljøplan](#)
- [Byromstrategien](#)
- [Lov om likestilling og forbud mot diskriminering \(likestillings- og diskrimineringsloven\) - Kapittel 3 Universell utforming og individuell tilrettelegging](#)
- [Kulturminneplanen](#)
- [Retningslinjer for trehusbyen](#)
- [Politivedtektene](#)

Formål

Retningslinjene og veilederen skal sikre at byrommene er inkluderende, åpne og sosiale møtesteder. I tråd med Byromstrategien, skal retningslinjene legge til rette for at ulike uteserveringsmiljøer kan utvikle unike områdekonsept innenfor et felles rammeverk.

Reglene skal både legge til rette for ulike typer uteservering og tilgjengelighet for alle, god framkommelighet på gater og fortau og et godt byliv.

Retningslinjene skal sikre forutsigbarhet og likebehandling for de som leier offentlig grunn til uteservering.

Virkeområde

Retningslinjene gjelder for leid areal til uteservering på offentlig grunn i Stavanger kommune. Alle som skal etablere en uteservering på offentlig grunn i Stavanger kommune må inngå en leiekontrakt med Stavanger kommune.

Serveringsstedet må selv hente inn andre tillatelser som:

- [Serveringsbevilling](#)
- [Skjenkebevilling](#)

Retningslinjer

- 1) Uteservering skal ikke være til hinder for allmenn ferdsel, varelevering og utrykning.
- 2) Uteservering skal ikke gå på bekostning av trafikksikkerheten for myke trafikanter, syklister eller biltrafikk.
- 3) Dersom det er nødvendig, kan det bli stilt krav om å begrense antall sitteplasser og areal. Ved kødannelser på utsiden av uteserveringen kan kommunen kreve at køen skal legges innenfor arealet.
- 4) Uteserveringen skal ivareta kravene til universell utforming, jmf. [avsnitt nedenfor](#)
- 5) Uteserveringen skal tilpasses det enkelte byrom. All utforming og møblering skal være i tråd med veileder og må godkjennes av Stavanger kommune sammen med en møbleringsplan.
- 6) Ved store arrangementer/festivaler kan det være nødvendig å frigjøre arealet. Da skal leietaker ha skriftlig beskjed fra Stavanger kommune minimum 2 uker i forkant.
- 7) Uteserveringsområdet skal kun brukes til det formål det er leid til.
- 8) All møblering skal holdes innenfor areal som vist i kontrakten.
- 9) Det er serveringsstedets ansvar å holde området rent og ryddig. Det samme gjelder for tilstøtende areal dersom det generes avfall fra virksomheten. Inventaret skal også holdes rent og vedlike.
- 10) Uteserveringen skal ikke være til vesentlig sjenanse for omgivelsene i form av støy, lys, lukt, røyk mm. Musikk på moderat nivå er tillatt, men høyttalere ute skal stenges senest kl.23:00 alle dager. Musikk på moderat nivå vil si at man skal kunne føre en normal samtale selv om det spilles musikk.
Ved høy musikk inne i serveringslokalet skal dører og vinduer holdes lukket.
- 11) Hvis det oppstår miljø- og/eller støyproblemer, kan åpningstiden i uteserveringen bli begrenset eller leiekontrakten for arealet bli inndratt.
- 12) Møbler og inventar fjernes helt fra arealet i tidsperioden der det ikke er inngått avtale om uteservering for.
- 13) Gateinventar innenfor uteserveringsområdet som er satt opp av Stavanger kommune (benker, søppelspann, informasjonstavler, trær, sykkelstativer, gatebelysning mv.) skal ikke brukes, uten avtale, i forbindelse med uteserveringen. Ved ødelagt gateinventar vil eier av serveringstedet bli erstatningspliktig.
- 14) Ved brudd på disse bestemmelsene, kan Stavanger kommune si opp leieavtalen/kontrakten med umiddelbar virkning.

Søknaden og behandling

Ønsker man å etablere en uteservering på offentlig grunn i Stavanger kommune må det søkes om å få leie areal. Det samme gjelder dersom allerede har en leieavtale og ønsker å utvide uteservering.

En søknad skal inneholde kart eller bilde med avgrensning, møbleringsplan og en konseptbeskrivelse. Stavanger kommune vurderer hver søknad individuelt. Det vurderes blant annet hvordan uteserveringen tilpasses forholdene på stedet, trafikksikkerhet, fremkommelighet for varelevering og utrykningskjøretøy, universell utforming og estetikk.

I tillegg kan flere tiltak i forbindelse med uteservering være søknadspliktige i henhold til [Plan- og bygningsloven](#). For aktuelle tiltak må det søkes Byggesaksavdelingen etter inngått leieavtale med Stavanger kommune.

Møbleringsplan med parasoller, markiser, gjerder eller annet skal alltid godkjennes av Stavanger kommune. Endringer på allerede etablerte uteserveringer skal godkjennes på lik linje.

Kommunen avklarer spørsmål om trafikksikkerhet og vernehensyn.

Søknader til Byggesaksavdeling og Rogaland Fylkeskommune har serveringsstedet selv ansvar for.

Oversikt over hvilke tiltak som må søkes om

Tiltak	Søkeinstans	Kontaktinfo
Leie areal Inkludert møbleringsplan	Stavanger kommune	Vei og trafikk
Tak	Stavanger kommune	Byggesaksavdelingen Telefon 51507090 innbyggerservice@stavanger.kommune.no
Markiser	Stavanger kommune	Byggesaksavdelingen Telefon 51507090 innbyggerservice@stavanger.kommune.no
Platting	Stavanger kommune	Vei og trafikk
Platting med høyde over 50cm	Stavanger kommune	Byggesaksavdelingen Telefon 51507090 innbyggerservice@stavanger.kommune.no
Gjerder festet i grunn	Stavanger kommune	Vei og trafikk
Feste parasollføtter	Stavanger kommune	Vei og trafikk
Tiltak som krever fundamentering i grunnen	Rogaland Fylkeskommune	Telefon 51516600 firmapost@rogfk.no

Det er serveringsstedets ansvar å gjøre seg kjent med innholdet i Retningslinjene og veilederen.

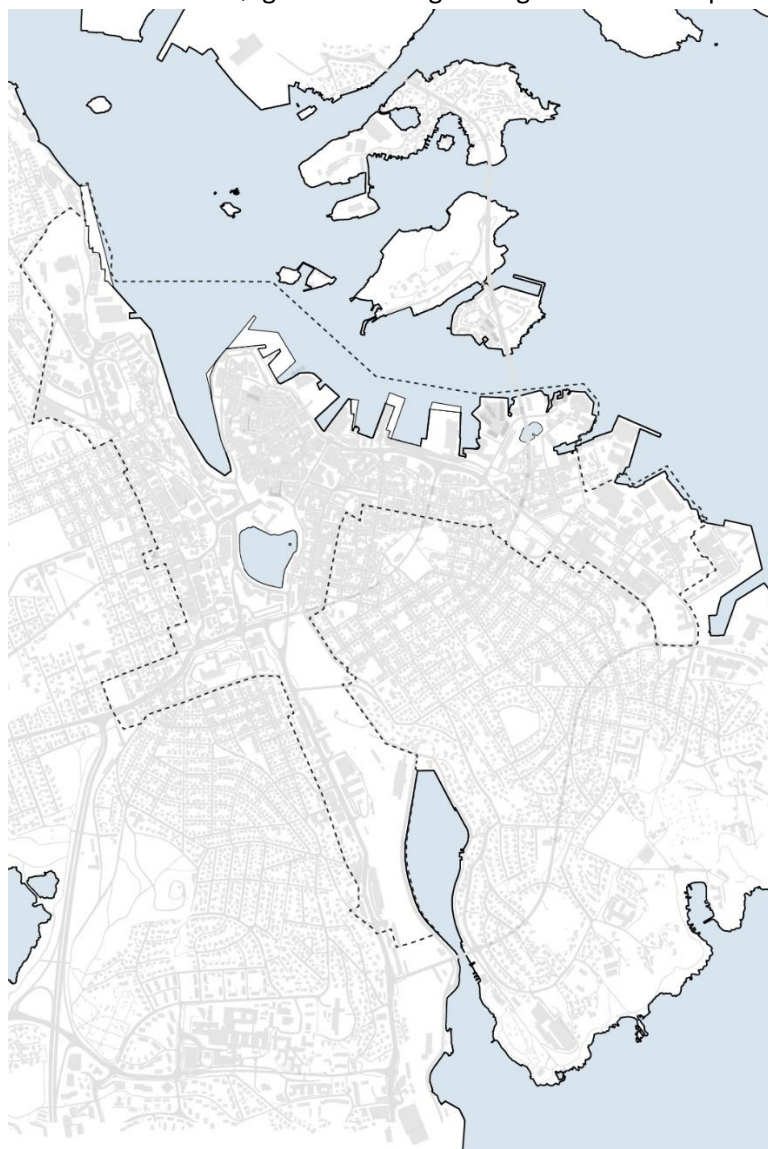
Satser for leie av offentlig grunn til uteservering

Satsene indeksreguleres årlig

Sone	Leie uten skjenkebevilling pr m ²			Leie med skjenkebevilling pr m ²		
	Kalenderår	Sesong*	Måned	Kalenderår	Sesong*	Måned
Sentrum	500	300	100	1500	1000	400
Kommunedel	250	200	50	500	300	100
For uteservering med permanent tak						
Sentrum**	1000			3000		
Kommunedel	500			1000		

*Sesong er fra 1.april – 30.september

**Sentrumssonen følger samme avgrensning som Sentrumsplanen.

VEILEDER

Hensyn til områdets særpreg

Stavangers identitet er knyttet til byens historie. Domkirken, sjøhusrekken og byens øvrige bebyggelse vitner om en rik og sammensatt næringshistorie fra en tid da sjøen ga sild, sjøfart, skipsbygging, hermetikkindustri og etter hvert olje.

Innenfor [middelalderbyen](#) er grunnen automatisk fredet etter Kulturminneloven. Du trenger tillatelse fra [Rogaland fylkeskommune](#) for å få grave, bygge eller gjøre andre inngrep her. Stavanger kommune har egne retningslinjer for trehusbyen, [Retningslinjer for hensynssone bevaring av kulturmiljø – trehusbyen](#). Disse retningslinjene legger også føringer for uteserveringen.

Den kulturhistorisk verdifulle bebyggelsen skal søkes bevart og områdenes særpregede miljø skal sikres og videreutvikles.

Ny altan eller veranda skal bare anlegges i tilknytning til hus hvor de inngår som et naturlig stilhistorisk element. Uteplasser bør primært arrangeres på bakkeplan.

Murer, gjerder, portstolper, utendørsbelysning og utvendig belegg skal med hensyn til utforming og materialvalg være i tråd med opprinnelig eller dominerende formtradisjon i området.

Områdene der de fleste uteserveringene befinner seg, er også vernet i kraft av reguleringsplan 2222 for Stavanger sentrum.

Uteserveringen skal tilpasse seg den enkelte bygningen i så stor grad som mulig og ivareta gatens eller plassens karakter.

Når man velger materialer, utstyr, møbler og farger skal man, i tillegg til eget konsept, ta hensyn til hvilket område man ligger i og foran hvilket bygg uteserveringen etableres.

Alle tiltak vil bli vurdert individuelt og etter hvor i byen og foran hvilket bygg serveringsstedet er lokalisert.

Plassering

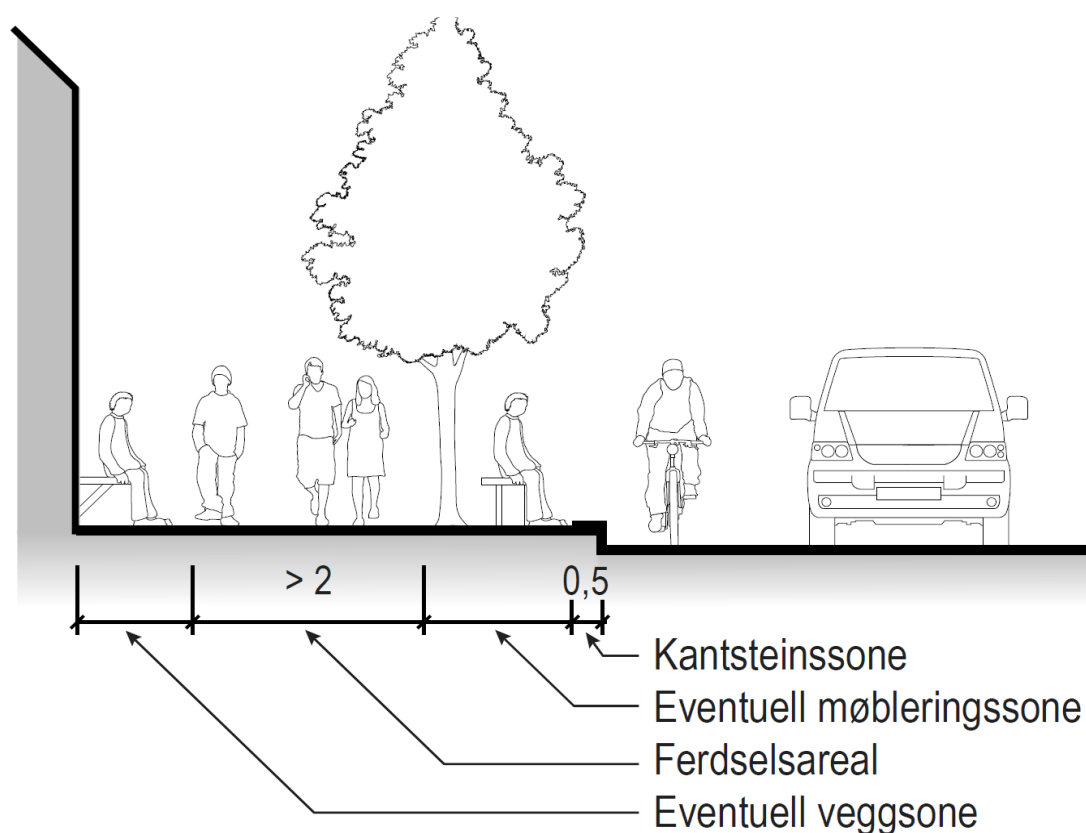
Plasseringen av serveringsstedet i byen vil også ha konsekvenser for hvor mye plass man kan sette av til uteservering.

Dette avhenger også av om det er i gågate, på fortau eller et torg.

Plassering og størrelse på uteserveringen vil bli vurdert ut ifra [Vegnormal N100 Veg- og gateutforming](#) og [Gatenorm i Stavanger](#).

Plassering på fortau

Fortau i bygater deles inn i ulike soner/arealer. Det skilles mellom kantsteinssone, møbleringssone, ferdselsareal og veggssone.

Figuren viser inndeling av fortauet i soner med breddekrav (mål i m). Veggssone er sone mot fasade hvor uteserveringen skal plasseres. Alle fortau skal ha ferdselssone, og denne skal være minste 2 m brei. Møbleringssone er sone mellom trafikk- og gangareal og blir benyttet til ulike former for møblering, for eksempel benker, avfallspann, trær, skilt, sykkelparkering og belysning.

Plassering i gågater

I gågater har gående fortrinnsrett, men det skal være plass til varelevering og utrykningskjøretøy. Bredde på midtstilt ferdselssone skal være minimum 3,5 m. Faste og løse elementer som gjerder, skilt, krukker m.m. skal ikke monteres slik at utrykningskjøretøy blir hindret.

I gater med mange butikker og serveringssteder som har varelevering fra gaten, bør bredden være minst 6 m over en lengde på minst 20 m slik at kjøretøy i forbindelse med varelevering kan passere hverandre.

Sikt

Tilstrekkelig sikt er viktig for at den som kjører ut i veien skal kunne se og vike for forbipasserende. Ønsker man å etablere en uteservering i nærheten av et kryss må sikt vurderes ut ifra type gate/vei og forholdene på stedet.

Universell utforming

Universell utforming handler ikke kun om å legge de fysiske forholdene til rette, men også om å gi alle mennesker mulighet for deltakelse i samfunnet på lik linje, i tråd med [Lov om likestilling og forbud mot diskriminering](#)

- *Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningene i de fysiske forholdene, slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.*

- *Plikten gjelder ikke utforming eller tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på*
 - a. *effekten av å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse*
 - b. *om virksomhetens alminnelige funksjoner er av offentlig art*
 - c. *kostnadene ved tilretteleggingen*
 - d. *virksomhetens ressurser*
 - e. *sikkerhetshensyn*
 - f. *vernehensyn.*

Dette innebærer at et serveringssted skal legge de fysiske forholdene til rette slik at flest mulig kan benytte disse. Det er hovedløsningen som skal tilrettelegges, og det vil derfor i utgangspunktet være i strid med bestemmelsen å lage egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

For at en uteservering skal være universelt utformet er det flere hensyn som må tas:

Hovedadkomst skal:

- være godt synlig ved hjelp av materialbruk, farge og bredde på åpning. Minimumsbredde 1,5 m
- være fri for annen møblering eller utstyr, som for eksempel menyskilt, terrassevarmere, blomsterkrukker eller lignende
- ha et fritt område med plass til snusirkel, med diameter 1,5 m. Dette arealet bør ligge horisontalt og gi alle mulighet for å komme seg inn og ut av hovedinngangspartiet
- ha trinnfri hovedadkomst til uteserveringen. Ved nivåforskjell mellom gatenivå og uteserveringen ligger den trinnfrie adkomsten innenfor det arealet som er avsatt til uteservering
- være røykfritt område

Det skal være mulig å ta seg fram til serveringslokalet og innfor uteserveringsarealet med både barnevogn, rullestol og rullator

God fremkommelighet innenfor uteserveringsområdet:

- Det skal være ryddighet i møbleringen og en sammenhengende, fri passasje på minimum 1,0 m mellom møbleringen. Da kan gjestene og serveringspersonalet enkelt bevege seg mellom bordene, også med barnevogn, rullestol og rullator
- Denne frie passasjen anlegges sammenhengende fra hovedinngangspartiet og gjennom uteserveringsarealet, og den skal være røykfri
- Bord, stoler eller annet utstyr må ikke stikke ut i passasjen, heller ikke når folk sitter ved bordene
- Hvis uteserveringsområdet kun har én trinnfri inngang, settes det av plass med diameter 1,5 m i enden av denne passasjen for å kunne snu med rullestol, barnevogn eller rullator

- Ved bruk av parasollsokler skal det settes av tilstrekkelig med areal slik at vogner/rullestoler ikke blir hindret

Det er også en del forhold som kan bidra til å gjøre det enklere for mange. Her er en liste over anbefalte tiltak:

- Flere stoler bør ha ryggstøtte og armlene.
- Anbefalt sittehøyde for stoler er minimum 45 cm.
- Armlener som går helt i forkant av setet gir god støtte og stabilitet
- Det skal være mulig å komme inntil bord med bruk av elektrisk rullestol og bruk av rullator. For at også rullestolbrukere kan sitte ved bordet må det ha en fri høyde under bordet på minimum 67 cm. Anbefalt maks høyde for bord er 73 cm.
- Møbler som er mye lysere eller mye mørkere enn dekket de står på eller fasaden de står inntil, gir en tydelig kontrast. Tydelig kontrast mellom møbler og omgivelsene gir synlighet for personer med nedsatt syn og er funksjonelle for alle
- Hvite, blanke overflater på bord mm. bør unngås da de skaper store reflekser og kan blende i solskinn.
- Husfasader, gjennomgående kanter/gjerder, renner eller gjennomgående skift i belegningen, fungerer som naturlige ledelinjer. Det er viktig å ivareta disse naturlige ledelinjene, og holde dem frie for hinder. Det betyr at og at utstyr og møbler ikke må stikke ut i gangsoner
- Ved plantevalg skal det tas hensyn til allergikere. [Allergivennlige planter](#)

Tak over uteserveringen

Å beskytte gjestene for regn eller sol kan enkelt gjøres med markiser og parasoller. Markiser festes til fasaden og kan benyttes der bakenforliggende fasade er egnet for dette. På bygninger med antikvarisk verdi vil fasademonterte markiser som regel ikke tillates. Oppføring av markiser kan være søknadspliktig etter [Plan- og bygningsloven](#). I tillegg trengs det godkjenning av gårdeier.

Parasoller skal i utgangspunktet være flyttbare. Dersom man ønsker å montere sokkelen på parasollen i bakken må dette godkjennes av Stavanger kommune. Innenfor grensene til middelalderbyen kan man ikke gjøre store inngrep i grunnen uten å søke Fylkeskommunen.

For parasoller og markiser må følgende vurderes:

- Stoff og farge på duken bør være mest mulig lysekte og bestandig.
- Duken bør kunne spyles eller vaskes.
- Stabiliteten på parasollfoten og styrken på stangen må alltid vurderes. Jo større parasollen er, jo mindre vind vil den tåle. På svært vindutsatte steder bør man vurdere sikkerheten ved parasoller som er større enn 3x3 m.
- Armene på markiser bør være dimensjonert til å tåle vindhastighet på 10-12m/s.
- Fri høyde under markisen bør være minimum 2,3 m.
- Kantene på parasollfoten skal være avrundet.

Både parasoller og markiser skal være dimensjonerte for arealet man leier og skal ikke gå utover grensen for uteservering.

Reklame på parasoller og markiser er ikke tillatt, men serveringsstedets navn eller logo kan trykkes på duken i godt tilpasset størrelse og plassering, jmfør [kommuneplanenes bestemmelser om skilt og reklame](#).

Faste tak som over uteserveringen er søknadspliktig etter Plan- og bygningsloven og vil normalt ikke bli tillatt foran bevaringsverdige bygninger.

Parasoller som er tilpasset uteserveringen

Gulv

I utgangspunktet skal gaten eller fortauet benyttes som underlag for uteservering og det skal ikke dekkes til av løse tepper, gulvbelegg eller lignende.

Der fortau, torg eller gate er veldig ujevnt eller befinner seg i bakke kan man søke Stavanger kommune om å få gjøre tiltak.

Innenfor Middelalderbyen vil terrasser/plattinger bli vurdert strengere enn i områder som ikke er regulert av kulturminneloven eller vernet i reguleringsplan.

Plattinger kan utformes i stein, stål eller tre og skal tilpasses bygget og området slik at uteserveringen ikke går på kompromiss med området eller byggets karakter.

Søknader skal inneholde plantegning med mål, beskrivelse av materialvalg og bilder. I tillegg skal det gjøres rede for hvorfor det er behov for tiltaket.

Plattinger skal være utformet slik at det ikke faller mat under. Eventuelt skal man kunne spyle under slik at man ikke får et skadedyrproblem.

Platting skal alltid være universelt utformet.

Platting som er støpt

Gjerder og vegger

Plantekasser

Uteserveringen skal være så åpen som mulig slik at den er en del av byrommet, men det kan være hensiktsmessig med avgrensing og nødvendig i forhold til skjenkereglene.

Benytter man plantekasser, krukker og lignende skal de være flytbare og ikke høyere enn 90 cm. De skal alltid plasseres innenfor arealet til uteserveringen. Valg av farge og materialer skal harmonere med bygget.

Levegger

Ønsker man å sette opp vegger, levegger i form av plexiglasskjermer eller gjerder rundt uteserveringen skal det søkes om tillatelse fra Stavanger kommune.

Leveggene skal være stabile og bør være dimensjonerte for vindhastighet på minimum 12-14 m/s. Skjermen skal være i klart glass/plexiglass, slank og lite dominerende og glass/plexiglass og skal benyttes som hovedmaterialet i avgrensningen.

Anbefalt høyde er 90 cm, men kan inneholde hev og senk-funksjon med maks høyde på 180cm.

Siden det kan være vanskelig å oppfatte en glasskjerm vil en tydelig merking med for eksempel en topplist være påkrevd.

På fortau/i gangareal må leveggen/skjermen merkes med refleks.

Det skal ikke være reklame på gjerder, skjermer eller vegger.

Gjerder, plantekasser og vegger skal være uten utstikkere eller oppstikk og skal ha avrundede kanter og hjørner.

Røyking på uteservering

Uteserveringen skal ikke være så avskjermet at den får preg av «innerom».

Åpninger mellom levegger og tak/markiser/parasoll skal ikke tettes igjen.

Dersom tak og vegger til sammen er av en slik karakter at området ikke får utlufting tilsvarende utendørs områder, vil det regnes som et lokale. Da gjelder [Tobakkskadeloven](#) og røyking vil ikke være tillatt.

Festepunkter i bakken

Enkelte steder kan det være behov for å feste gjerder, skjermer eller parasollføtter i grunnen. Stavanger kommune kan i enkelte tilfeller gi tillatelse til dette.

Gjerde som er festet i bakken

Møblering

Møblene skal være av en slik kvalitet at de tåler mye bruk i tillegg til vær og vind over tid. Det skal tas hensyn til universell utforming og at konseptet passer til området og bygningen. En møbleringsplan skal godkjennes av kommunen sammen med søknaden om å leie areal.

Møbleringsplanen skal inneholde:

- Plassering av border og stoler på ønsket areal
- Bilder av møbler
- Kort beskrivelse av hvordan man ivaretar universell utforming
- Vurdering av sikkerhet med tanke på skade

Stoler, bord og benker skal ikke festes i grunnen.